

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ευπραξία (Αίθρα) ΜΑΡΙΑ
Καθηγήτρια Περιβαλλοντικού δικαίου
Πολυτεχνείου Κρήτης

3^η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

(4 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

➤ 1^η ΔΙΑΛΕΞΗ

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ**
- **ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΡΓΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ 4412/2016**
(διάρθρωση, έννοια, ορισμοί, είδη και γενικοί κανόνες)
- **ΕΙΣΑΓΩΓΗ:** Ο τομέας των δημοσίων έργων απασχόλησε την εθνική νομοθεσία από τα τέλη του προηγούμενου αιώνα. Το πιο βασικό νομοθέτημα ήταν ο Ν. 1418/1984 καθώς και το εκτελεστικό του Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) 609/1985. Οι εξελίξεις όμως στο ενωσιακό δίκαιο και η έκδοση σημαντικών οδηγιών για τα δημόσια έργα είχαν ως αποτέλεσμα να επέλθουν σημαντικές τροποποιήσεις στο ισχύον εθνικό δίκαιο.

➤ Η πλούσια νομοθεσία κωδικοποιήθηκε με τον ν. 3669/2008. Αργότερα όμως τροποποιήθηκε εκ νέου το οικείο νομοθετικό πλαίσιο με τους ν. 3978/2011 & 3433/2016, ενώ η μεγάλη αλλαγή επέρχεται με τη ψήφιση του ν. 4412/2016 με τίτλο «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών» (ΦΕΚ Α' 147), νόμος ο οποίος δεν περιορίζεται στα δημόσια έργα αλλά αφορά εν συνόλω τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Βέβαια και ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε αρκετές φορές μέχρι σήμερα.

- Ο ν. 4412/2016 ενσωματώνει τις διατάξεις των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ (διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων) και 2014/25/ΕΕ (προμήθειες φορέων στους τομείς του ύδατος, ενέργειας μεταφορών και ταχυδρομικών υπηρεσιών). Οι Οδηγίες αυτές ενσωματώνονται στα Βιβλία του νόμου 4412/2016 και πιο συγκεκριμένα στα Βιβλία Ι και ΙΙ αντίστοιχα.

- Ο ν. 4412/2016 συγκεντρώνει σε μία νομοθετική πράξη (379 άρθρα) ρυθμίσεις για:
- Ενωσιακό και Εθνικό δίκαιο
- Συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών
- Συμβάσεις άνω και κάτω ορίων
- Ανάθεση και εκτέλεση
- Συμβάσεις κλασσικού τομέα και εξαιρουμένων τομέων
- Ουσιαστικές και δικονομικές διατάξεις
-

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

- Ο Νόμος διαρθρώνεται σε 4 Βιβλία, κάθε βιβλίο διακρίνεται σε Μέρη, κεφάλαια, τίτλους, τμήματα και ενότητες, ενώ στο τέλος εμπεριέχονται 4 Προσαρτήματα.
- Το ΒΙΒΛΙΟ Ι αποτελείται από τρία μέρη:
- **ΜΕΡΟΣ Α: ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ** (άρθρα 3-128)
- **ΜΕΡΟΣ Β: ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ** (άρθρα 129-220)
- **ΜΕΡΟΣ Γ: ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** (άρθρο 221).

ΕΙΔΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ Ν. 4412/2016

- Στο νόμο εμπεριέχονται τρία είδη δημοσίων συμβάσεων :
- ➡ Συμβάσεις έργων
- ➡ Συμβάσεις αγαθών, και
- ➡ Συμβάσεις υπηρεσιών.

- **Συμβάσεις έργων**
- Δημόσιες συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο είτε την εκτέλεση, είτε τον σχεδιασμό και την εκτέλεση, έργων, για παράδειγμα, οικοδομικών εργασιών ή εργασιών πολιτικού μηχανικού όπως ένας δρόμος ή ένας σταθμός καθαρισμού λυμάτων. Αναλυτικός κατάλογος έργων στο παράρτημα II της οδηγίας.
- **Συμβάσεις αγαθών**
- Δημόσιες συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση —με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς— προϊόντων, όπως γραφική ύλη, οχήματα ή ηλεκτρονικοί υπολογιστές.

- **Συμβάσεις υπηρεσιών**
- Δημόσιες συμβάσεις εκτός συμβάσεων δημοσίων έργων ή αγαθών που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών, όπως συμβουλευτικές υπηρεσίες, υπηρεσίες κατάρτισης ή καθαρισμού.
- Αναλυτικός κατάλογος υπηρεσιών στο παράρτημα XIV της οδηγίας.

➤ ΚΥΡΙΑ ΣΤΑΔΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ :

- Σύμφωνα με το ν. 4412/2016 τα κύρια στάδια της διαδικασίας ανάθεσης των δημοσίων έργων ειδικότερα είναι :
- Προετοιμασία και σχεδιασμός
- Δημοσίευση και διαφάνεια
- Υποβολή προσφορών και επιλογή προσφερόντων
- Αξιολόγηση προσφορών και ανάθεση
- Εκτέλεση της σύμβασης

➤ ΝΕΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

- Στην οδηγία 2014/24/ΕΕ διατυπώνονται **νέοι ορισμοί** για την αποσαφήνιση των διάφορων εννοιών που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, όπως **οικονομικός φορέας** (συμπεριλαμβανομένου του υποψήφιου και του προσφέροντος). Στην οδηγία παρουσιάζονται επίσης νέες έννοιες οι οποίες είναι πλέον απαραίτητες στις δημόσιες συμβάσεις, όπως τα **ηλεκτρονικά μέσα**, ο **κύκλος ζωής**, η **καινοτομία** ή το **σήμα**.

➤ ΝΕΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

- Παράλληλα στην εθνική νομοθεσία ενσωμάτωσης των Οδηγιών μέσω του ν. 4412/2016 αναδιατυπώνονται προϋπάρχοντες ορισμοί στους οποίους δίνεται πιο σύγχρονο περιεχόμενο, όπως π.χ. ο ορισμός του δημοσίου έργου, ενώ εξυπακούεται ότι ενσωματώνονται όλοι οι ορισμοί της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

➤ ΟΡΙΣΜΟΙ - Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΡΓΟΥ

Από τεχνική άποψη

Ως έργο νοείται κάθε νέα κατασκευή ή επέκταση ή ανακαίνιση ή επισκευή ή συντήρηση και η οικονομικά ή τεχνικά αυτοτελής λειτουργία, καθώς και κάθε σχετική ερευνητική εργασία που απαιτεί τεχνική γνώση και επέμβαση.

- Στην παρ. 1, 7) του άρθρου 2 Ν. 4412/2016, όπως ισχύει δίδεται ο ορισμός του έργου :
-
- «Ως **έργο** νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου δομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού, το οποίο επαρκεί καθαυτό για την επιτέλεση οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας».

➤ Ως «κύκλος ζωής» νοούνται όλα τα διαδοχικά και/ή διασυνδεδεμένα στάδια, συμπεριλαμβανομένων της έρευνας και της ανάπτυξης που θα πραγματοποιηθούν, της παραγωγής, της εμπορίας και των όρων της, της μεταφοράς, της χρήσης και της συντήρησης, καθ' όλη τη διάρκεια ύπαρξης ενός προϊόντος ή ενός έργου ή της παροχής μιας υπηρεσίας, από την αγορά των πρώτων υλών ή την παραγωγή των πόρων μέχρι την απόρριψη, την εκκαθάριση και το τέλος της υπηρεσίας ή χρήσης»

- Ως «Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων» ή ως «Αρχή» νοείται η Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή που έχει συσταθεί με το ν. 4013/2011.
- Ως «αναθέτουσες αρχές» νοούνται το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή οι ενώσεις μιας ή περισσότερων από αυτές τις αρχές ή ενός ή περισσότερων από αυτούς τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου

- Ως «δημόσιες συμβάσεις έργων» και ως «συμβάσεις έργων» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο, ένα από τα παρακάτω:
- α) την εκτέλεση ή συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση εργασιών που αφορούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα II του Προσαρτήματος Α' και στο Παράρτημα I του Προσαρτήματος Β',
- β) την εκτέλεση ή συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση έργου, γ) την υλοποίηση, με οποιαδήποτε μέσα, έργου ανταποκρινόμενου στις απαιτήσεις που ορίζει η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας που ασκεί αποφασιστική επιρροή στο είδος ή στη μελέτη του έργου

Ως «απευθείας ανάθεση» νοείται η διαδικασία ανάθεσης σύμβασης με ή χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα κατά περίπτωση, σύμφωνα με την παρ. 3 των άρθρων 120 και 330, στο πλαίσιο της οποίας οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς αναθέτουν σύμβαση στον οικονομικό φορέα της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 118 και 328,

Ως «απευθείας ανάθεση μέσω ηλεκτρονικής αγοράς» νοείται η ηλεκτρονική διαδικασία ανάθεσης που διενεργείται μέσω του ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 118 Α.

- Ως «Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα - Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων ΟΠΣ ΕΣΗΔΗΣ)» νοείται το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία υποσυστήματα για τον προγραμματισμό, τη σύναψη και την εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων και συμβάσεων, κατά την έννοια της περ. 5, καθώς και για τη συλλογή, δημοσιοποίηση και ανάλυση στοιχείων σχετικών με τις εν λόγω συμβάσεις, με τη χρήση και εφαρμογή Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ),
- Ως «Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ)» νοείται το πληροφοριακό σύστημα, που αποτελεί μέρος του Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. και έχει ως σκοπό τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσιοποίηση στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις.

➤ Ως «ανάδοχος» ή «εργολήπτης» ή «μελετητής» ή «προμηθευτής» ή «πάροχος υπηρεσιών» νοείται ο οικονομικός φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί με δημόσια σύμβαση ή σύμβαση η κατασκευή έργου ή η μελέτη έργου ή η προμήθεια αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών αντίστοιχα.

ΤΙΤΛΟΣ 1

- ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ, διατυπώνονται και οι παρακάτω ορισμοί :
-
- Ως «Κύριος του Έργου» ή «Εργοδότης» νοείται το Δημόσιο ή άλλος φορέας του δημόσιου τομέα, για λογαριασμό του οποίου καταρτίζεται η δημόσια σύμβαση ή σύμβαση ή κατασκευάζεται το έργο,
-
- Ως «Φορέας κατασκευής του έργου» νοείται η αρμόδια αναθέτουσα αρχή ή υπηρεσία αυτής που έχει την ευθύνη υλοποίησης του έργου,

ΤΙΤΛΟΣ 1

- ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΩΝ, διατυπώνονται και οι παρακάτω ορισμοί :
- Ως «**Προϊσταμένη Αρχή**» νοείται η αρχή ή η υπηρεσία ή το όργανο του φορέα κατασκευής του έργου που εποπτεύει την κατασκευή του ασκώντας για λογαριασμό του αποφασιστικές αρμοδιότητες, ιδίως σε θέματα τροποποίησης των όρων της σύμβασης,
- ως «**Διευθύνουσα υπηρεσία**» ή «**Επιβλέπουσα Υπηρεσία**» νοείται η τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου που είναι αρμόδια για την παρακολούθηση, έλεγχο και διοίκηση της κατασκευής του έργου,

- ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ (ΑΡΘΡΟ 18 Ν. 4412/2016).
- Αρχές εφαρμόζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων (άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ).
- Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς *ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης.*

- **ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ (ΑΡΘΡΟ 18 Ν. 4412/2016).**
- Κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς *τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου*. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους. Η αθέτηση μάλιστα παραπάνω της υποχρέωσης συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα του οικονομικού φορέα (αρ. 18 παρ. 5 ν. 4412/2016, όπως ισχύει).

➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

➤ ΕΙΔΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

- Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν στις ανοικτές ή κλειστές διαδικασίας ή στις συμπράξεις καινοτομίας.
- Οι ανοικτές και οι κλειστές διαδικασίες (άρθρα 27 και 28 αντίστοιχα) παραμένουν τα κύρια είδη διαδικασιών που είναι διαθέσιμες για κάθε είδος δημόσιας σύμβασης.
- Θεσπίστηκε επίσης μια νέα διαδικασία, η σύμπραξη καινοτομίας (άρθρο 31 ν. 4412/2016).
- Επίσης οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ή στον ανταγωνιστικό διάλογο.

> ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

> ΕΙΔΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

> Ο διαγωνισμός προκηρύσσεται μέσω προκήρυξης σύμβασης. Όταν η σύμβαση ανατίθεται με κλειστή διαδικασία ή ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, παρά τα προβλεπόμενα στο πρώτο εδάφιο, οι μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές μπορούν να προκηρύσσουν διαγωνισμό μέσω προκαταρκτικής προκήρυξης. Στην περίπτωση αυτή, οι οικονομικοί φορείς που έχουν εκδηλώσει το ενδιαφέρον τους μετά τη δημοσίευση της προκαταρκτικής προκήρυξης προσκαλούνται στη συνέχεια να επιβεβαιώσουν το ενδιαφέρον τους γραπτώς, μέσω «πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος», σύμφωνα με το άρθρο 69 του ν. 4412/2016.

> ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

> ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ (ΚΗΜΔΗΣ-ΕΣΗΔΗΣ)

> Έναρξη διαδικασίας σύναψης σύμβασης

> Ως χρόνος έναρξης της ανοικτής διαδικασίας, της κλειστής διαδικασίας, της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, του ανταγωνιστικού διαλόγου και της σύμπραξης καινοτομίας, νοείται η ημερομηνία αποστολής της σχετικής **προκήρυξης σύμβασης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ένωσης**

> ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

> ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ (ΚΗΜΔΗΣ-ΕΣΗΔΗΣ)

> Δημοσίευση σε εθνικό επίπεδο (άρθρο 52 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)

> Όπως προβλέπεται στο άρθρο 66 ν. 4412/2016 οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν τις διακηρύξεις και τις προκηρύξεις, ανάλογα με τη διαδικασία ανάθεσης αυτών στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ). Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την ημερομηνία ανάρτησης των ως άνω στοιχείων στο ΚΗΜΔΗΣ.

➤ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ (ΚΗΜΔΗΣ-ΕΣΗΔΗΣ)

➤ Το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ.) μπορεί να λειτουργεί ως το επίσημο εθνικό πληροφοριακό σύστημα eSender για την απευθείας ηλεκτρονική υποβολή των προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων που αποστέλλονται στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης, στο Tenders Electronic Daily (TED).

➤ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ (ΚΗΜΔΗΣ-ΕΣΗΔΗΣ)

➤ Ηλεκτρονική διάθεση των εγγράφων της σύμβασης (άρθρο 53 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ). Κατ' άρθρο 67 ν. 4412/2016 οι αναθέτουσες αρχές προσφέρουν ελεύθερη, πλήρη, άμεση και δωρεάν ηλεκτρονική πρόσβαση στα έγγραφα της σύμβασης από την ημερομηνία δημοσίευσης της προκήρυξης/γνωστοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 65 ή την ημερομηνία αποστολής της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Το κείμενο της προκήρυξης γνωστοποίησης ή της πρόσκλησης επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος προσδιορίζει τη διεύθυνση διαδικτύου στην οποία διατίθενται τα έγγραφα της σύμβασης.

- ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ (ΚΗΜΔΗΣ-ΕΣΗΔΗΣ)
- Ανάλογα με την εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων
- άνω ή κάτω των 5,225 εκ € χωρίς ΦΠΑ και αξία σύμβασης προμηθειών, υπηρεσιών ή μελετών μεγαλύτερη των 135.000/209.000€ χωρίς ΦΠΑ
- έως 30.000€ χωρίς ΦΠΑ, με απευθείας ανάθεση
- εφαρμόζονται διαφορετικές προϋποθέσεις δημοσιότητας

- Εφαρμογή ΚΗΜΔΗΣ – ΕΣΗΔΗΣ
- Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. (άρθρο 38 ν. 4412/2016).
- Για όλες τις συμβάσεις (Βιβλίο Ι του νόμου) οι οποίες συνάπτονται γραπτώς, προφορικώς ή με ηλεκτρονικά μέσα από αναθέτουσες αρχές και Κεντρικές Αρχές Αγορών, εκτιμώμενης αξίας ίσης ή ανώτερης του ποσού των δύομισυ χιλιάδων (2.500) ευρώ (άνευ ΦΠΑ) και ανεξαρτήτως διαδικασίας ανάθεσης είναι υποχρεωτική η χρήση του ΚΗΜΔΗΣ όπου λαμβάνουν **Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ)**

- Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων ΕΣΗΔΗΣ (άρθρο 36 ν. 4412/2016).
-
- Για όλες τις αναθέσεις συμβάσεων άνω των 30.000 € εκτός ΦΠΑ, είναι υποχρεωτική και η εφαρμογή του ΕΣΗΔΗΣ (διαγωνιστική διαδικασία μέσω της ηλεκτρονικής «πλατφόρμας») σε όλα τα στάδια διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

- Υποχρεώσεις προετοιμασίας αναθετουσών αρχών πριν την διεξαγωγή της διαδικασίας ανάθεσης
- Τα έγγραφα της σύμβασης συντάσσονται υποχρεωτικά στην ελληνική γλώσσα και προαιρετικά και σε άλλες γλώσσες, συνολικά ή μερικά. Σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ των τμημάτων των εγγράφων της σύμβασης που έχουν συνταχθεί σε περισσότερες γλώσσες, επικρατεί η ελληνική έκδοση.
- Οι αναθέτουσες αρχές δεν επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς δαπάνη για τη λήψη των εγγράφων της σύμβασης, πλην της δαπάνης που αντιστοιχεί στο κόστος αναπαραγωγής τους και της ταχυδρομικής αποστολής τους.

- Υποχρεώσεις προετοιμασίας αναθετουσών αρχών πριν την διεξαγωγή της διαδικασίας ανάθεσης
- Πρότυπα εγγράφων σύμβασης με δεσμευτική ισχύ εκδίδονται από την Αρχή.
-
- Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών, λοιπά πρότυπα τεχνικού περιεχομένου με δεσμευτική ή μη ισχύ, καθώς και σχετικές εγκύκλιοι εκδίδονται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

➤ ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ-ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ

➤ Λόγοι αποκλεισμού (άρθρο 73 ν. 4412/2016)

➤

➤ Οι αναθέτουσες αρχές αποκλείουν έναν οικονομικό φορέα από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης σύμβασης όταν αποδεικνύουν ή είναι γνωστό στην αναθέτουσα αρχή με άλλο τρόπο, ότι συντρέχουν εις βάρος του συγκεκριμένου λόγοι, που περιγράφονται αναλυτικά στο άρθρο αυτό.

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
- ΛΟΓΟΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ-ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ
- Εγγυήσεις (αρ.72 ν. 4412/2016).
- Ο ν. 4412/2016 προβλέπει τα εξής :
- Εγγύηση συμμετοχής έως 2% της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης.
- Εγγύηση καλής εκτέλεσης σε ποσοστό έως 4% επί της αξίας της σύμβασης για τις προμήθειες και υπηρεσίες και 5% για τα έργα και τις μελέτες και κατατίθεται πριν ή κατά την υπογραφή της σύμβασης.
- Εγγύηση προκαταβολής ισόποση με την προκαταβολή.
- Εγγύηση καλής λειτουργίας (δυνητικά)

➤ Οι εγγυήσεις εκδίδονται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη - μέλη της Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη-μέλη της ΣΔΣ

- ❖ [Η Συμφωνία για τις Δημόσιες Συμβάσεις (ΣΔΣ) αποτελεί μια νομικά δεσμευτική διεθνή συμφωνία σχετικά με την πρόσβαση στις αγορές κρατικών προμηθειών, στην οποία συμβαλλόμενα μέρη είναι μια σειρά μελών του ΠΟΕ.] και έχουν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, το δικαίωμα αυτό.

➤ Οι εγγυήσεις προβλέπεται επίσης να εκδίδονται και από ΕΤΑΑ-ΤΣΜΕΔΕ, Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων.

➤ Είδη Εγγυητικών

➤ ➡ Εγγυητική Συμμετοχής

➤ ➡ Εγγυητική Καλής Εκτέλεσης

➤ ➡ Εγγύηση προκαταβολής

➤ ➡ Εγγύηση καλής λειτουργίας (δυννητικά)

➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

➤ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

➤ Κριτήριο ανάθεσης (άρθρα 86 και 311).

➤ Το μόνο κριτήριο ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων είναι «η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά».

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
- ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

- Κριτήριο ανάθεσης (άρθρα 86 και 311).

- Το μόνο κριτήριο ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων είναι «η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά».

➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

➤ Κριτήριο ανάθεσης (άρθρα 86 και 311).

➤ Η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής προσδιορίζεται βάσει της τιμής ή του κόστους, με χρήση προσέγγισης κόστους - αποτελεσματικότητας, όπως της κοστολόγησης του κύκλου ζωής, σύμφωνα με το άρθρο 87, περί κοστολόγησης του κύκλου ζωής, και μπορεί να περιλαμβάνει τη βέλτιστη σχέση ποιότητας - τιμής, η οποία εκτιμάται βάσει κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ποιοτικών, περιβαλλοντικών ή κοινωνικών πτυχών που συνδέονται με το αντικείμενο της συγκεκριμένης δημόσιας σύμβασης.

➤ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

➤ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

- Ανάλογα με την περίπτωση το κριτήριο μπορεί να διαχωριστεί στις εξής εναλλακτικές περιπτώσεις :
- Την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει ποιότητας – τιμής.
- Την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής (μειοδοτικό σύστημα).
- Την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει κόστους, με χρήση προσέγγισης κόστους-αποτελεσματικότητας, όπως της κοστολόγησης του κύκλου ζωής.

> ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

- > **Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρα 88 & 313).**
- > Όταν η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας κρίνει ότι μια προσφορά είναι «ασυνήθιστα χαμηλή» απαιτεί από τον οικονομικό φορέα να εξηγήσει εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών την τιμή ή το κόστος που προτείνει. Η προσφορά μπορεί να απορριφθεί μόνον εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν με ικανοποιητικό τρόπο το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους. Επίσης απορρίπτεται αν είναι ασυνήθιστα χαμηλή γιατί δεν τηρεί ο προσφέρων τις υποχρεώσεις που αφορούν σε περιβαλλοντικό δίκαιο κλπ.

- ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ
- Προσφορές και Αιτήσεις Συμμετοχής
- Περιεχόμενο προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής (άρθρο 92 ν. 4412/2016).
- Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης, που δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικά μέσα, οι προσφορές και αιτήσεις συμμετοχής υποβάλλονται μέσα σε σφραγισμένο φάκελο, στον οποίο πρέπει να αναγράφονται ευκρινώς:

- **Προσφορές και Αιτήσεις Συμμετοχής**
- πρέπει να αναγράφονται ευκρινώς:
- η λέξη Προσφορά ή Αίτηση συμμετοχής,
- η επωνυμία της αναθέτουσας αρχής,
- ο τίτλος της σύμβασης,
- η καταληκτική ημερομηνία (ημερομηνία λήξης προθεσμίας υποβολής προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής)
- τα στοιχεία του οικονομικού φορέα.

➤ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ

- Στην ανοικτή διαδικασία οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν με την προσφορά τους τα ακόλουθα:
- ξεχωριστό σφραγισμένο φάκελο, με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής»,
- ξεχωριστό σφραγισμένο φάκελο, με την ένδειξη «Τεχνική Προσφορά», εφόσον απαιτείται από τα έγγραφα της σύμβασης, ο οποίος περιέχει τα τεχνικά στοιχεία της προσφοράς.
- ξεχωριστό σφραγισμένο φάκελο, με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά», εφόσον απαιτείται από τα έγγραφα της σύμβασης, ο οποίος περιέχει τα οικονομικά στοιχεία της προσφοράς,

- ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ
- Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών (άρθρο 95 ν. 4412/2016).
- Η οικονομική προσφορά (προσφερόμενη τιμή) δίδεται σε ευρώ.
- Στις διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ορίσει στα έγγραφα της σύμβασης ότι οι οικονομικές προσφορές συντάσσονται και υποβάλλονται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 95 ν. 4412/2016

- Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις δημόσιες συμβάσεις έργων (άρθρο 98 ν. 4412/2016).
- Τα στάδια στην ανοικτή διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, όταν οι εν λόγω διαδικασίες δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικό τρόπο, έχουν ως εξής:

- Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις δημόσιες συμβάσεις έργων (άρθρο 98 ν. 4412/2016).
- Στην **ανοικτή διαδικασία** η καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών, όπως ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης, είναι σε κάθε περίπτωση ημέρα Τρίτη ή Πέμπτη και ώρα 10:00 π.μ.. Την ίδια ημέρα και μετά το πέρας της ως άνω ώρας, διενεργείται η αποσφράγιση των προσφορών.

- **Αν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, αμέσως μετά την κατά τα ανωτέρω ολοκλήρωση της παραλαβής των προσφορών και καταγραφής των δικαιολογητικών συμμετοχής, ακολουθεί η αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών και η ανακοίνωση των επί μέρους στοιχείων τους, τα οποία επίσης καταχωρίζονται στο ίδιο ως άνω πρακτικό.**

- Σε κάθε περίπτωση που κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής, πραγματοποιείται πρώτα σε ένα στάδιο η αποσφράγιση του φακέλου Δικαιολογητικών και του φακέλου τεχνικών προσφορών, και μετέπειτα, σε διακριτό στάδιο η αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών.

- **Κατακύρωση – σύναψη σύμβασης (άρθρο 105 ν. 4412/2016).**
- Η αναθέτουσα αρχή **κοινοποιεί αμέσως την απόφαση κατακύρωσης**, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών, σε κάθε προσφέροντα που δεν έχει αποκλειστεί οριστικά εκτός από τον προσωρινό ανάδοχο **με κάθε πρόσφορο τρόπο**. Εφόσον, η διαδικασία ανάθεσης διενεργείται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ, η κοινοποίηση του προηγούμενου εδαφίου γίνεται μέσω του ΕΣΗΔΗΣ.

➤ Κατακύρωση – σύναψη σύμβασης (άρθρο 105 ν. 4412/2016).

- Μετά από την οριστικοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, η αναθέτουσα αρχή προσκαλεί τον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, θέτοντας του προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση σχετικής έγγραφης ειδικής πρόσκλησης.
- Η υπογραφή του συμφωνητικού έχει αποδεικτικό χαρακτήρα.
- Εάν ο ανάδοχος δεν προσέλθει να υπογράψει το συμφωνητικό, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στην ειδική πρόκληση, κηρύσσεται έκπτωτος, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του και ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 103 για τον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά.

- **Τρόπος κατασκευής**
- Σύμφωνα με το άρθρο 134 ν. 4412/2016
- Τα δημόσια έργα κατασκευάζονται με εγκεκριμένη μελέτη εφαρμογής :
- Είτε από ειδικευμένους οικονομικούς φορείς κατά τις κείμενες διατάξεις. Η έγκριση διεξαγωγής δημοπρασίας αποτελεί και έγκριση της κατασκευής του έργου με οικονομικό φορέα.
- Είτε από τον φορέα κατασκευής του έργου με αυτεπιστασία μέσω κατάλληλης τεχνικής υπηρεσίας, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 44, και προσωπικού που είτε υπάρχει είτε κατά περίπτωση προσλαμβάνεται και αμείβεται από τις πιστώσεις του έργου.

➤ Συμβατικό Στάδιο

- Διοίκηση - Διαχείριση του έργου.
- Διοίκηση του έργου - Επίβλεψη
- Σύμφωνα με το άρθρο 136 ν. 4412/2016 η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η διοίκηση των έργων ασκούνται από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία του φορέα κατασκευής του έργου (διευθύνουσα ή επιβλέπουσα υπηρεσία).
- Η επίβλεψη μπορεί να ασκηθεί, εκτός από τον τόπο των έργων, και σε όλους τους χώρους που κατασκευάζονται τμήματα του έργου.

- Συμβατικό Στάδιο
- Υπερημερία κυρίου του έργου
- Σύμφωνα με το άρθρο 137 ν. 4412/2016 αν ο κύριος του έργου καταστεί υπερήμερος ως προς την εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων του, ο ανάδοχος δικαιούται να ζητήσει αποζημίωση μόνο για τις θετικές του ζημιές που προκαλούνται μετά την επίδοση από αυτόν σχετικής έγγραφης όχλησης.
- Η έγγραφη όχληση υποβάλλεται μετά την έναρξη της υπερημερίας του κυρίου του έργου, άλλως είναι πρόωρη και δεν επιφέρει τα έννομα αποτελέσματά της.

- Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου
- Σύμφωνα με το άρθρο 138 ν. 4412/2016 :
- ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να κατασκευάσει το έργο κατά τους όρους της σύμβασης και τις σύμφωνες προς αυτή και το νόμο έγγραφες εντολές του φορέα κατασκευής του έργου.
- Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να τηρεί με ακρίβεια τη διάταξη και τις διαστάσεις των διαφόρων μερών του έργου, όπως προκύπτουν από τα εγκεκριμένα σχέδια ή άλλα στοιχεία της μελέτης, τα οποία δεν επιδέχονται τροποποιήσεων ή αλλαγών.

- **Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου**
- Σύμφωνα με το άρθρο 138 ν. 4412/2016 :
- Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στη σύμβαση, ο **ανάδοχος υποχρεούται να διαθέσει για το έργο** όλο το απαιτούμενο προσωπικό, υλικά, μηχανήματα, οχήματα, αποθηκευτικούς χώρους, εργαλεία και οποιαδήποτε άλλα μέσα. Ο ανάδοχος, σε κάθε περίπτωση βαρύνεται με όλες τις απαιτούμενες δαπάνες για την ολοκλήρωση του έργου
- Οι φόροι, τέλη, δασμοί, κρατήσεις και οποιεσδήποτε άλλες νόμιμες επιβαρύνσεις βαρύνουν τον ανάδοχο, όπως ισχύουν κατά το χρόνο που δημιουργείται η υποχρέωση καταβολής τους.

- Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου
- Σύμφωνα με το άρθρο 138 ν. 4412/2016 :
- Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση για την τήρηση των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, των διατάξεων και κανονισμών για την πρόληψη ατυχημάτων στο προσωπικό του ή στο προσωπικό του φορέα του έργου ή σε οποιονδήποτε τρίτο και για τη λήψη μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος.

- Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου
- Σύμφωνα με το άρθρο 138 ν. 4412/2016 :
- Σχετικά με τη λήψη μέτρων ασφαλείας είναι υποχρεωμένος να εκπονεί με ευθύνη του κάθε σχετική μελέτη (στατική ικριωμάτων, μελέτη προσωρινής σήμανσης έργων κ.λπ.) και να λαμβάνει όλα τα σχετικά μέτρα. Ο ανάδοχος υπέχει την πλήρη και αποκλειστική ευθύνη για κάθε ζημία που προκαλείται προς οιονδήποτε από την παράβαση των παραπάνω υποχρεώσεων, ευθυνόμενος, εκτός άλλων, και για την καταβολή των σχετικών αποζημιώσεων.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (άρθρο 145 ν. 4412/2016)

- Στοιχείο συναφές με τις προθεσμίες είναι και το χρονοδιάγραμμα εργασιών, το οποίο περιλαμβάνεται στη σύμβαση.
- Αναλύει ανά μονάδα χρόνου και πάντως ανά ημερολογιακό εξάμηνο τις εργασίες που προβλέπεται να εκτελεστούν. Σε αυτό αποτυπώνεται ο συνολικός χρονολογικός προγραμματισμός εκτέλεσης των εργασιών του έργου και για τη σύνταξή του λαμβάνονται ως βάση η ολική και οι τμηματικές προθεσμίες.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (άρθρο 145 ν. 4412/2016)

- Ο ανάδοχος υποχρεούται μέσα σε προθεσμία η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δεκαπέντε (15) ημέρες και να υπερβαίνει τις τριάντα (30) ημέρες από την υπογραφή της σύμβασης και με βάση την ολική και τις τμηματικές προθεσμίες, να συντάξει και να υποβάλει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία το χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου προκειμένου αυτή να το εγκρίνει εντός 15 ημερών. Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί το αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής του έργου.

- Η έναρξη των εργασιών του έργου από μέρους του αναδόχου δεν μπορεί να καθυστερήσει πέρα των τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης.
- Η μη τήρηση των ανωτέρω προθεσμιών με υπαιτιότητα του αναδόχου συνεπάγεται την επιβολή των διοικητικών και παρεπόμενων χρηματικών κυρώσεων, αποτελεί λόγο έκπτωσης του αναδόχου και για τα αρμόδια όργανα του φορέα κατασκευής αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα.

- Επίσης ο ανάδοχος υποχρεούται μέσα σ' ένα μήνα από την υπογραφή της σύμβασης να συντάξει και να υποβάλλει οργανόγραμμα του εργοταξίου. Στο οργανόγραμμα περιγράφονται λεπτομερώς τα πλήρη στοιχεία στελεχών, εξοπλισμού και μηχανημάτων που θα περιλαμβάνει η εργοταξιακή ανάπτυξη για την εκτέλεση του έργου.
- Η έναρξη των εργασιών του έργου από μέρους του αναδόχου δεν μπορεί να καθυστερήσει πέρα των τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ (αρ. 146 ν. 4412/2016)

- Για κάθε εργολαβία, με μέριμνα του αναδόχου τηρείται ηλεκτρονικό ημερολόγιο σε ελεύθερο λογισμικό ευρείας χρήσης.
- Συμπληρώνεται κάθε ημέρα και αναγράφονται σε αυτό στοιχεία για τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν, αριθμητικά στοιχεία για το απασχολούμενο προσωπικό κατά κατηγορίες, τα χρησιμοποιούμενα μηχανήματα, τα προσκομιζόμενα υλικά, τις εκτελούμενες εργασίες με συνοπτικό τρόπο, τις εργαστηριακές εξετάσεις, τις εντολές και παρατηρήσεις των οργάνων επίβλεψης, τυχόν έκτακτα περιστατικά και κάθε άλλο σημαντικό πληροφοριακό στοιχείο για το έργο.
- Υπογράφεται από εκείνον που τηρεί το ημερολόγιο με ψηφιακή υπογραφή και αποστέλλεται ηλεκτρονικά στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας και στον επιβλέποντα του έργου.

- Εφόσον ο ανάδοχος παραλείπει την υποχρέωσή του για καθημερινή τήρηση ημερολογίου, επιβάλλεται ειδική ποινική ρήτρα που καθορίζεται στα συμβατικά τεύχη και δεν μπορεί να είναι μικρότερη των εκατό (100), ούτε ανώτερη των πεντακοσίων (500) ευρώ, για κάθε ημέρα παράλειψης, αναλόγως με το ύψος της συμβατικής δαπάνης του έργου.
- Η ειδική ποινική ρήτρα επιβάλλεται από τη **Διευθύνουσα Υπηρεσία**, ύστερα από ειδική πρόσκληση του Προϊσταμένου της, στην οποία ο επιβλέπων αναφέρει εγγράφως την παράλειψη τήρησης.

➤ 2^η ΔΙΑΛΕΞΗ

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

- Μετά την επέλευση των εννόμων αποτελεσμάτων της απόφασης κατακύρωσης και την ανακήρυξη του αναδόχου καταρτίζεται η **σύμβαση κατασκευής** του έργου μεταξύ του κυρίου του έργου και του ανακηρυχθέντος αναδόχου.
 - ❖ Από την υπογραφή της σύμβασης αρχίζουν να τρέχουν η συνολική προθεσμία αποπεράτωσης του έργου και οι τμηματικές προθεσμίες παράδοσης τμημάτων αυτού ή ελέγχου της προόδου του.
- Η σύμβαση κατασκευής ενός έργου σύμφωνα με την κρατούσα νομολογία λογίζεται ως διοικητική σύμβαση και αρμόδια είναι τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, εφόσον έχει συναφθεί ανάμεσα στο δημόσιο ή Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και ιδιώτη, αναφέρεται στην εκτέλεση δημοσίου έργου, δηλ. στην ανάπτυξη δραστηριότητας προς την κατεύθυνση της εξυπηρέτησης δημοσίου συμφέροντος και διέπεται από καθεστώδες προνομίων και υποχρεώσεων, που αντιστοιχούν στην άσκηση δημόσιας εξουσίας (Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο 10/1987 καθώς και ΔΕφΑθ 3032/87 και 1612/87).

- ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ
- ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
- ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ (άρθρο 147 ν. 4412/2016)
- Στη σύμβαση κατασκευής δημοσίου έργου περιλαμβάνονται διατάξεις που ορίζουν τις προθεσμίες για την περάτωση του έργου.
- Οι προθεσμίες διακρίνονται σε 2 βασικές κατηγορίες :
 - ❖ α) τη συνολική προθεσμία και
 - ❖ β) τις τμηματικές προθεσμίες.
- Όλες οι προθεσμίες αρχίζουν από την υπογραφή της σύμβασης.
- Η συνολική προθεσμία είναι το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο πρέπει να έχει ολοκληρωθεί το σύνολο του έργου.

ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ

- Με τη σύμβαση ορίζονται οι ποινικές ρήτρες οι οποίες καταπίπτουν υπέρ του κυρίου του έργου, αν ο ανάδοχος υπερβεί, με υπαιτιότητά του, τη συνολική και τις τεθείσες τμηματικές προθεσμίες κατασκευής του έργου.
- Οι ποινικές ρήτρες καταπίπτουν με αιτιολογημένη απόφαση της διευθύνουσας υπηρεσίας και παρακρατούνται από τον αμέσως επόμενο λογαριασμό του έργου.
- Η κατάπτωση των ποινικών ρητρών για υπέρβαση της συνολικής και των αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών δεν ανακαλείται.

- Οι ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται για την υπέρβαση της εγκεκριμένης προθεσμίας δεν επιτρέπεται να υπερβούν συνολικά ποσοστό έξι τοις εκατό (6%) της αξίας της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α.

ΕΡΓΟΛΑΒΙΚΟ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑ

- Το εργολαβικό αντάλλαγμα ή η συμβατική αμοιβή είναι η αντιπαροχή, που δικαιούται να λάβει ο ανάδοχος για την από μέρους του εκτέλεση του έργου.
- Η καταβολή του εργολαβικού ανταλλάγματος στον ανάδοχο υπόκειται σε μια τυπική και πολύπλοκη διαδικασία.
- Το εργολαβικό αντάλλαγμα λαμβάνει δύο διαφορετικές μορφές :
 - ❖ την αρχική συμβατική τιμή, που είναι η τιμή της προσφοράς του αναδόχου, βάσει της οποίας καταρτίζεται η σύμβαση και
 - ❖ το πραγματικά τελικά καταβαλλόμενο αντάλλαγμα, που είναι το ποσό που θα λάβει στην πραγματικότητα τελικά ο ανάδοχος για το έργο, που θα εκτελέσει.

Οι δυο παραπάνω αριθμητικές ποσότητες είναι φυσικό να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Και τούτο διότι κατά τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου υπεισέρχονται παράγοντες και συμβαίνουν γεγονότα που είτε αυξάνουν είτε μειώνουν την αρχική αριθμητική ποσότητα του εργολαβικού ανταλλάγματος.

➤ Παράγοντες μεταβολής του ύψους του συμβατικού ποσού

➤ Τέτοιοι παράγοντες, που συντελούν στην αύξηση της αρχικής συμβατικής τιμής μπορεί να είναι

- ❖ οι πρόσθετες καταβολές για την ταχύτερη εκτέλεση του έργου (τα λεγόμενα «πριμ»),
- ❖ επιπλέον καταβολές για αφανείς ή νέες εργασίες καθώς και
- ❖ η εφαρμογή του θεσμού της αναθεώρησης των τιμών.

➤ Αντιθέτως, παράγοντες που συντελούν στη μείωση του εργολαβικού ανταλλάγματος είναι

- ❖ τυχόν πλημμέλειες και ελαττώματα στην κατασκευή,
- ❖ κατάπτωση ποινικών ρητρών κλπ.

Επιτάχυνση εργασιών - Ρήτρα πρόσθετης καταβολής (πριμ)

- Ο κύριος του έργου ή ο φορέας κατασκευής για την κάλυψη ή περιορισμό των καθυστερήσεων του έργου, αν ευθύνεται για αυτές ο ανάδοχος, μπορεί να δώσει εντολή στον ανάδοχο να επιταχύνει τις εργασίες, εκτελώντας τις απαραίτητες πρόσθετες εργασίες και παίρνοντας τα απαραίτητα πρόσθετα μέτρα, χωρίς καμία επιπλέον αποζημίωση.
- Εφόσον η ταχύτερη, σε σχέση με τη συμβατική προθεσμία, εκτέλεση του έργου ή τμήματος αυτού, έχει ιδιαίτερη σημασία και, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει ρητή σχετική πρόβλεψη στη διακήρυξη δημοπράτησης του έργου σε όλες τις περιπτώσεις διαδικασιών ανάθεσης, καταβάλλεται στον ανάδοχο πρόσθετη καταβολή (πριμ).

- Αν στα συμβατικά τεύχη προβλέπεται πρόσθετη καταβολή απαιτείται η προηγούμενη έκδοση απόφασης του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων μετά από γνώμη του Τεχνικού Συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας Υποδομών. Η πρόσθετη καταβολή υπολογίζεται ως ποσοστό της αρχικής συμβατικής αξίας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα συμβατικά τεύχη και το συνολικό ύψος της δεν μπορεί να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) της αξίας της προϋπολογιζόμενης δαπάνης του έργου μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.

- Αναθεωρητική περίοδος για τις βασικές τιμές ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων (άρθρο 153 ν. 4412/2016)
- Οι βασικές τιμές των ημερομισθίων, υλικών, μισθωμάτων και μηχανημάτων του παρόντος αναθεωρούνται ενιαία για όλη τη χώρα κατά ημερολογιακό τρίμηνο (αναθεωρητική περίοδος), με βάση τα στοιχεία και δεδομένα της εικοστής ημέρας του πρώτου μήνα της περιόδου αυτής. Σε όλη τη διάρκεια της κάθε αναθεωρητικής περιόδου, οι αναθεωρημένες τιμές παραμένουν σταθερές.
- Οι συμβατικές τιμές κάθε σύμβασης δημόσιου έργου αναθεωρούνται ενιαία για όλη τη χώρα κατά ημερολογιακό τρίμηνο (αναθεωρητική περίοδος) και με βάση τα στοιχεία και δεδομένα της εικοστής ημέρας του πρώτου μήνα της περιόδου αυτής. Σε όλη τη διάρκεια της κάθε αναθεωρητικής περιόδου οι αναθεωρημένες συμβατικές τιμές παραμένουν σταθερές.

- Ο θεσμός της αναθεώρησης των τιμών έχει ως σκοπό την αποκατάσταση της οικονομικής ισορροπίας μεταξύ της παροχής και της αντιπαροχής και των συνακόλουθων αδικιών, που είναι δυνατόν να προκληθούν από τις διακυμάνσεις του κόστους κατασκευής ενός έργου κατά τη διάρκεια της εκτέλεσής του.
- Επειδή η διάρκεια κατασκευής και ολοκλήρωσης ενός δημοσίου έργου είναι συνήθως μεγάλη συνακόλουθα οι σχετικές διακυμάνσεις μπορεί να είναι και απρόβλεπτες και μεγάλες. Είναι μάλιστα δυνατόν οι διακυμάνσεις αυτές να είναι τέτοιας έκτασης ώστε να καθίσταται οικονομικά δυσβάσταχτη και πιθανότατα ανέφικτη στην πράξη η κατασκευή του έργου.
- Κάτι τέτοιο βέβαια έχει επιπτώσεις όχι μόνον στα συμβαλλόμενα μέρη αλλά και στο κοινωνικό σύνολο, χάριν του οποίου και προς όφελός του πραγματοποιείται το έργο.

- Σκοπός του θεσμού της αναθεώρησης των τιμών δεν είναι απλά και μόνον η προστασία των συμβαλλομένων μερών αλλά και η προστασία του δημοσίου συμφέροντος και η εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου.
- Εξαιτίας της ανάγκης αυτής εξυπηρέτησης του δημοσίου συμφέροντος (συμφέρον της κοινωνικής ολότητας) οι σχετικές διατάξεις που προβλέπουν την αναθεώρηση των τιμών είναι δημοσίας τάξεως και αναγκαστικού δικαίου δηλ. δεν μπορούν να τροποποιηθούν με αντίθετη συμφωνία των μερών.
- Έτσι, όπως έχει δεχθεί και η νομολογία, δεν είναι επιτρεπτή η παραίτηση του αναδόχου από το δικαίωμά του για αναθεώρηση των τιμών (ΔΕφΘεσ 100/88, ΔΕφΠατρ 420/88).

- Επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες (άρθρο 155 ν. 4412/2016)
- Υπό την επιφύλαξη των οριζομένων στο άρθρο 132, αν υπάρχει ανάγκη να εκτελεσθούν επείγουσες και απρόβλεπτες πρόσθετες εργασίες μπορεί να εγκριθεί από την προϊσταμένη αρχή η εκτέλεσή τους πριν από τη σύνταξη Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών και μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί στο 15% της αξίας της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ.
- Για την έγκριση αυτή η Διευθύνουσα Υπηρεσία συντάσσει τεχνική περιγραφή των εργασιών, με αιτιολόγηση του επείγοντος και εκτίμηση της δαπάνης, με βάση τις συμβατικές τιμές μονάδας ή ενδεικτικές τιμές για νέες εργασίες.

- Ειδικά θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους. Αυξομειώσεις εργασιών - Νέες εργασίες (άρθρο 156 ν. 4412/2016)
- Το έργο εκτελείται, σύμφωνα με τη σύμβαση και τα τεύχη και σχέδια που τη συνοδεύουν. Ο φορέας κατασκευής του έργου έχει το δικαίωμα αν προκύψει ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών που δεν περιλαμβάνονται στο αρχικό ανατεθέν έργο, ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και οι οποίες κατέστησαν αναγκαίες λόγω απροβλέπτων περιστάσεων κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, να συνάπτει σύμβαση με τον ανάδοχο του έργου με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της χωρίς να μεταβάλλουν τη συνολική της φύση.

- Ειδικά θέματα τροποποιήσεων συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους. Αυξομειώσεις εργασιών - Νέες εργασίες (άρθρο 156 ν. 4412/2016)
- Το συνολικό ποσό των συμβάσεων αυτών στο οποίο συμπεριλαμβάνεται και η αμοιβή για τη σύνταξη των απαιτούμενων μελετών για τις συμπληρωματικές εργασίες απαγορεύεται να υπερβαίνει το ποσοστό του πενήντα τοις εκατό (50%) του ποσού της αξίας της αρχικής σύμβασης, χωρίς την αναθεώρηση και το ΦΠΑ.
- Η εκτέλεση των συμπληρωματικών εργασιών είναι υποχρεωτική για τον ανάδοχο του έργου και, προκειμένου να υπογραφεί η σύμβαση για την εκτέλεσή τους, απαιτείται γνώμη του οικείου τεχνικού συμβουλίου.

- **Βλάβες στα έργα - Αποζημιώσεις (άρθρο 157 ν. 4412/2016)**
- Μέχρι την οριστική παραλαβή ο ανάδοχος φέρει τον κίνδυνο του έργου για βλάβες από οποιαδήποτε αιτία εκτός αν αυτές οφείλονται σε υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής του έργου ή αν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση. Αν το έργο ή τμήμα αυτού παραδοθεί για χρήση πριν από την παραλαβή οι βλάβες, κλοπές ή βανδαλισμοί από τη χρήση, εφόσον δεν οφείλονται σε κακή ποιότητα του έργου, βαρύνουν τον κύριο αυτού εκτός αν άλλως ορίζεται στη σύμβαση. Κατ' εξαίρεση για βλάβες του έργου ή των μόνιμων εγκαταστάσεων του αναδόχου στον τόπο των έργων που προέρχονται από ανωτέρα βία, αναγνωρίζεται στον ανάδοχο δικαίωμα αποζημίωσης ανάλογης με τη ζημία, το ποσό της οποίας καθορίζεται με συνεκτίμηση του είδους και της έκτασης των βλαβών και των ειδικών συνθηκών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση.

- Ποιότητα στα δημόσια έργα - Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.) [άρθρο 158 ν. 4412/2016]
- Το Π.Π.Ε. ενσωματώνει και κωδικοποιεί όλες τις απαιτήσεις των συμβατικών τευχών, περιγράφει τις φάσεις ανάπτυξης του έργου και τις αντίστοιχες δραστηριότητες, είναι σε πλήρη εναρμόνιση και περιλαμβάνει το χρονοδιάγραμμα του έργου, καθορίζει τον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης του έργου και τον τρόπο και τις λεπτομέρειες συγκέντρωσης και αρχειοθέτησης των στοιχείων κατά την κατασκευή, ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας.

- Ποιότητα στα δημόσια έργα - Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.) [άρθρο 158 ν. 4412/2016]
- Το Π.Π.Ε. αποτελεί το εσωτερικό κανονιστικό έγγραφο του έργου και παρέχει όλα τα εργαλεία παρακολούθησης του έργου, συγκέντρωσης των στοιχείων, τεκμηρίωσης των εργασιών που έχουν εκτελεστεί και αρχειοθέτησής τους.
- Απαιτείται η εκπόνηση και εφαρμογή Προγράμματος Ποιότητας Έργου σε κάθε δημόσιο έργο (Κατασκευή ή και Μελέτη), του οποίου ο προϋπολογισμός δημοπράτησης, υπερβαίνει το ποσό 1.500.000 ευρώ χωρίς ΦΠΑ.

